

інвестиціям у креативних ресурс, відряджуючи працівників на бренд-штормінги в міжнародні агентства, залучаючи їх до активної конкурсної діяльності та ін.

1. Ансофф И. Стратегическое управление. – М.: Инфра-М, 2006. – 762 с. 2. Ассель Г. Маркетинг: принципы и стратегия: Учеб. для вузов. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 804 с. 3. Белошапка В.А., Загорий Г.В. Стратегическое управление: принципы и международная практика. – К.: Абсолют –В, 2001. – 325 с. 4. Білоус О.Г., Панченко Є.Г. Менеджмент: конкурентоздатність і ефективність. – К.: Знання, 2006. – 67 с. 5. Лейн Р.У., Рассел Т.Дж. Реклама. – СПб.: Питер, 2004. 6. Лэйхифф Дж.М., Пенроуз Дж.М. Бизнес-коммуникации. Стратегии и навыки. – СПб.: Питер, 2001 – 688 с. 7. Портер М. Международная конкуренция. — М.: Международные. 8. Саєнко М.Г. Стратегія підприємства: Підручник. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 390 с. 9. Корпоративний сайт компанії “Провід” – www.provid.com.ua. 10. Ниццев С.К. Необходимость анализа конкурентного положения/www.marketing.spb.ru. 11. Хім Ч., Хім Д. Як розповісти працівникам про стратегію/www.management.com.ua. 12. Савицкая Л., Тарнавский В. Стратегия роста: куда и как?/www.management.com.ua. 13. Опацька С. Маєте хорошу стратегію? Тоді спробуйте впровадити її/www.reklamaster.com. 14. Всеукраїнська рекламна коаліція www.adcoalition.org.ua. 15. Бандурин А.В. Оценка эффективности стратегического менеджмента организации/www.iprrou.ru.

УДК 330.341.2

О.С. Довгунь

Національний університет “Львівська політехніка”

КОНЦЕПЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

© Довгунь О.С., 2009

Проаналізовано останні дослідження, які стосуються ефективного розвитку підприємств. Розглянуто проблеми процесу інвестиційного процесу промислових підприємств та обґрунтовано важливість їх подолання. Розкрито роль інформаційного забезпечення діяльності підприємств з метою успішного процесу інвестування. Виділено можливі позитивні результати внаслідок вдалих договірних відносин.

Analyzed recent studies concerning the effective development of businesses. Consider the problems of the investment process of industrial enterprises and justified the importance of their resolution. Explores the role of the information support of enterprises activities in order to successful investing. Set aside a possible positive results due to successful contractual relationship.

Постановка проблеми

В умовах браку фінансових ресурсів, без яких важко уявити реалізацію планів промислових підприємств, питання ефективного вкладення коштів стає дуже актуальним. Окрім пошуку джерел фінансування, сьогодні глибшого дослідження потребують проблеми отримання та використання підприємствами інформації протягом інвестиційного процесу для можливості формування фінансових ресурсів з метою подальшого розвитку. Загальновідомо, що для інвестиційної діяльності необхідно узгоджувати економічні інтереси держави, регіону, окремого підприємства, проте на практиці важелі впливу, які сприяють ефективному використанню інформації для формування договірних відносин у сфері інвестиційної діяльності, поки що залишаються не достатньо дієвими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Багато науковців, економістів та політиків дійшли висновку, що визначальним чинником економічного зростання є інвестиції в поєднанні з ефективною системою менеджменту. Важливими є маркетингова політика, розвиток функціональної інфраструктури, дослідження та впровадження інновацій, інформатизація господарських процесів, інформаційне забезпечення.

Аналізуючи показники діяльності промисловості України за 2008 рік, можна із впевненістю констатувати й надалі важливий її вплив на розвиток економіки. Незважаючи на спад виробництва продукції промисловості у 2008 році (на 3,1 % проти попереднього року) та незначне збільшення обсягу реалізації продукції промисловості – на 62 050,1 млн. грн (717 076,7 млн. грн. в 2007 р. і 779 126,8 млн. грн. у 2008 р.), сума фінансового результату діяльності підприємств промисловості становила 53,8 % від суми фінансового результату підприємств за усіма видами господарської діяльності. У січні обсяг промисловості спав на 16,1 % порівняно з груднем минулого року, а порівняно з січнем 2008 – на 34,1 %, проте у лютому обсяги промислового виробництва в Україні зросли на 5,4 %. Міністр економіки Б. Данилишин зазначає, що такі підсумки розвитку промвиробництва свідчать про необхідність суттєвої модернізації експортно орієнтованих галузей і стимулювання внутрішнього попиту [1]. Розглянемо актуальні погляди науковців, які стосуються останніх тенденцій розвитку сфери інвестицій, передумов вкладення фінансових ресурсів та проблем, які виникають в процесі інвестиційної діяльності. Насамперед виділимо основні негативні ознаки інвестиційного клімату України, а саме:

- нестабільність політичної ситуації в Україні; недосконалість законодавства в сфері інвестування та підприємництва; високий рівень і велика кількість податків, які позбавляють державу конкурентних переваг при залученні іноземних інвестицій; невідповідність податкової та бухгалтерської систем міжнародним стандартам, що породжує велику кількість непорозумінь іноземних інвесторів з українськими партнерами в процесі їх спільної діяльності; високі ставки мита на ввезення при надходженні іноземних інвестицій в Україну [2, с. 9];
- інформаційна ізольованість, необізнаність щодо інвестиційної привабливості української економіки; недостатньо розвинута інфраструктура бізнесу, тобто відсутність потужної страхової компанії, яка б покривала комерційні ризики під час реалізації особливо масштабних інвестиційних проектів; обмежені можливості використання інструментів фондового ринку; зниження накопичень інвестиційної активності, які втрачають сенс за високої інфляції; диференціація доходів та матеріального забезпечення, соціальне розшарування; зростання безробіття, що виникає внаслідок спаду виробництва та структурних зрушень в економіці [3, с. 25].

Г.В. Козаченко, А.А. Пересада та інші вказують на те, що вкладення в діяльність фінансових ресурсів і отримання позитивних результатів приводять до зростання економічного потенціалу підприємства. Оскільки багато підприємств між собою тісно пов'язані, то структурний розвиток галузей відбуватиметься при зростанні інвестицій у кожному підприємстві. Проте вдало здійснювати такі вкладення є нелегким завданням.

Депресивний стан інвестиційної діяльності в Україні, як стверджує Т.С. Греськів, зумовлений не так нестачею інвестиційних ресурсів в економіці, як небажанням їх власників спрямовувати ці кошти в капітальні інвестиції, переважно через недостатньо стабільну політичну ситуацію в Україні та незавершені інституційні реформи [4, с.20]. Капітальні інвестиції за січень-вересень 2008 року становили 155 785,4 млн. грн. У галузях промисловості освоєно інвестицій в основний капітал – 50 165,0 млн. грн. (лише на 2,3 % більше, ніж за аналогічний період минулого року). За ці 9 місяців капітальні інвестиції сформувалися на 62,1 % – за рахунок власних коштів підприємств та організацій, на 14,6 % – за рахунок кредитів банків та інших позик.

Для підвищення ефективності вже вкладених інвестицій також існують перешкоди: керівникам бракує навичок бізнес-планування та оцінки продуктивності інвестицій; підприємства галузей, в яких існує природна монополія, отримують найбільші обсяги інвестицій, проте не

використовують їх для покращення якості послуг; мала частка іноземного капіталу не дає змоги впроваджувати достатню кількість сучасних технологій [5, с. 235]. У своїй праці І.В. Багрова та Т.С. Яровенко зазначають, що в сучасних умовах дуже гостро постає питання про створення системи організаційно-економічних стабілізуючих механізмів оцінки, регулювання, управління та планування інвестиційними рішеннями, вироблення заходів, щодо зниження ризику проекту та оцінки його ефективності [6, с. 111].

Мета статті

Теоретичне обґрунтування важливості подолання проблем промислових підприємств за допомогою інформаційного забезпечення формування фінансових ресурсів, договірних відносин та інвестиційного процесу загалом.

Виклад основного матеріалу.

Оскільки процес інвестування передбачає здійснення низки маркетингових заходів, зокрема розроблення кількох альтернативних варіантів виробництва і продажу відповідної продукції, проведення аналізу кожного варіанта і вибір найдоцільнішого і найефективнішого з них, то необхідною є наявність високорозвиненої інформаційної системи з використанням ПК та економіко-математичних методів [5, с. 237].

Т.В. Семенова вважає, що для України важливим завданням є створення ефективної системи інформаційного забезпечення, що передбачає, з одного боку, розроблення нормативних актів з питань, пов'язаних з інформаційною відкритістю українського ринку, а з іншого – із створення механізму ефективного використання інформації. Крім цього, на її думку, необхідно уніфікувати інформаційне відображення [7, с. 39].

І.І. Вінніченко також стверджує, що ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства значною мірою залежить від якості інформаційного забезпечення. Важливим завданнями інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності є стратегічна орієнтація на прийняття відповідних інвестиційних рішень і на поточне управління, а також використання сучасних методів аналізу інвестиційної діяльності, які дають змогу виявити резерви її зростання. Функцію забезпечення інформаційних систем науковець включає до загальних функцій управління інвестиційною діяльністю підприємства. Крім цієї функції, до загальних належать розроблення інвестиційної стратегії підприємства, організаційних структур, забезпечення інвестиційної діяльності, сприяння забезпеченню обґрунтування альтернативних варіантів інвестиційних рішень, аналіз, планування, контроль за реалізацією управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності. Специфічними функціями, які описує І.І. Вінніченко, є управління інвестиціями та формування інвестиційних ресурсів [8, с. 10–12].

У своїх роботах науковці часто опрацьовують фактори впливу мікро- та макросередовища на інвестування підприємств, які тісно пов'язані з інформаційними проблемами. Незважаючи на всі кількісні та якісні перетворення, Україна сприймається іноземними інвесторами як несприятлива для інвестування країна, зокрема цей факт звужує можливості місцевих органів влади сприяти активізації притоку інвестицій в окремі регіони. Проте розроблення і реалізацію регіональних програм залучення іноземних інвестицій є дуже важливо [9, с. 172], а також необхідно застосовувати принцип забезпечення синергічного ефекту і пріоритетності напряму вкладення коштів, звертаючи увагу на рентабельність та адекватність цілей [10, с. 38].

Очевидно, що вкладення у промисловість будуть вагомими у тому випадку, коли завдяки ним випускається продукція, яка купуватиметься на світовому ринку. Разом з цим необхідно пам'ятати, що процеси глобалізації в інвестиційній сфері можуть впливати на економіку України не лише позитивно. Негативним є те, що часто іноземний капітал поспішає отримати надприбутки і залишити країну або ж залишитися з метою розширення збуту своєї продукції [7, с. 41]. Стимулювання споживчого попиту має супроводжуватись зростанням інвестиційного попиту, що стимулюватиме оновлення виробництва та відповідне задоволення внутрішнього попиту внутрішньою пропозицією. Л.І. Федулова звертає увагу на те, що регулярно здійснювані наукові

дослідження стану світового ринку технологій та тенденцій науково-технологічного розвитку нададуть можливість забезпечувати фінансову підтримку відповідним галузям і навіть окремим підприємствам, що працюють у цих напрямках, а також визначати основні напрямки розвитку в промисловому комплексі [11, с. 12].

В умовах ринкової економіки можливостей для інвестування багато, але будь-яке підприємство має обмежені вільні фінансові ресурси, і для реалізації успішного процесу інвестування постає задача оптимізації інвестиційного портфеля. Деякі науковці рекомендують застосування аудиту у цій сфері, що допомагає оцінити процес оперативного управління портфелем фінансових інвестицій, який існує на підприємстві [12].

М.В. Пугачова для здійснення статистичного моніторингу стану інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств пропонує використовувати ряд запитань, гармонізованих з європейською інвестиційною анкетною, згідно з якою інвестиційна діяльність досліджується за такими показниками:

- напрямки вкладення інвестицій;
- фактори, що стримують вкладення інвестицій на підприємствах;
- зміни загального обсягу інвестицій порівняно з попереднім періодом [13, с. 141, 142].

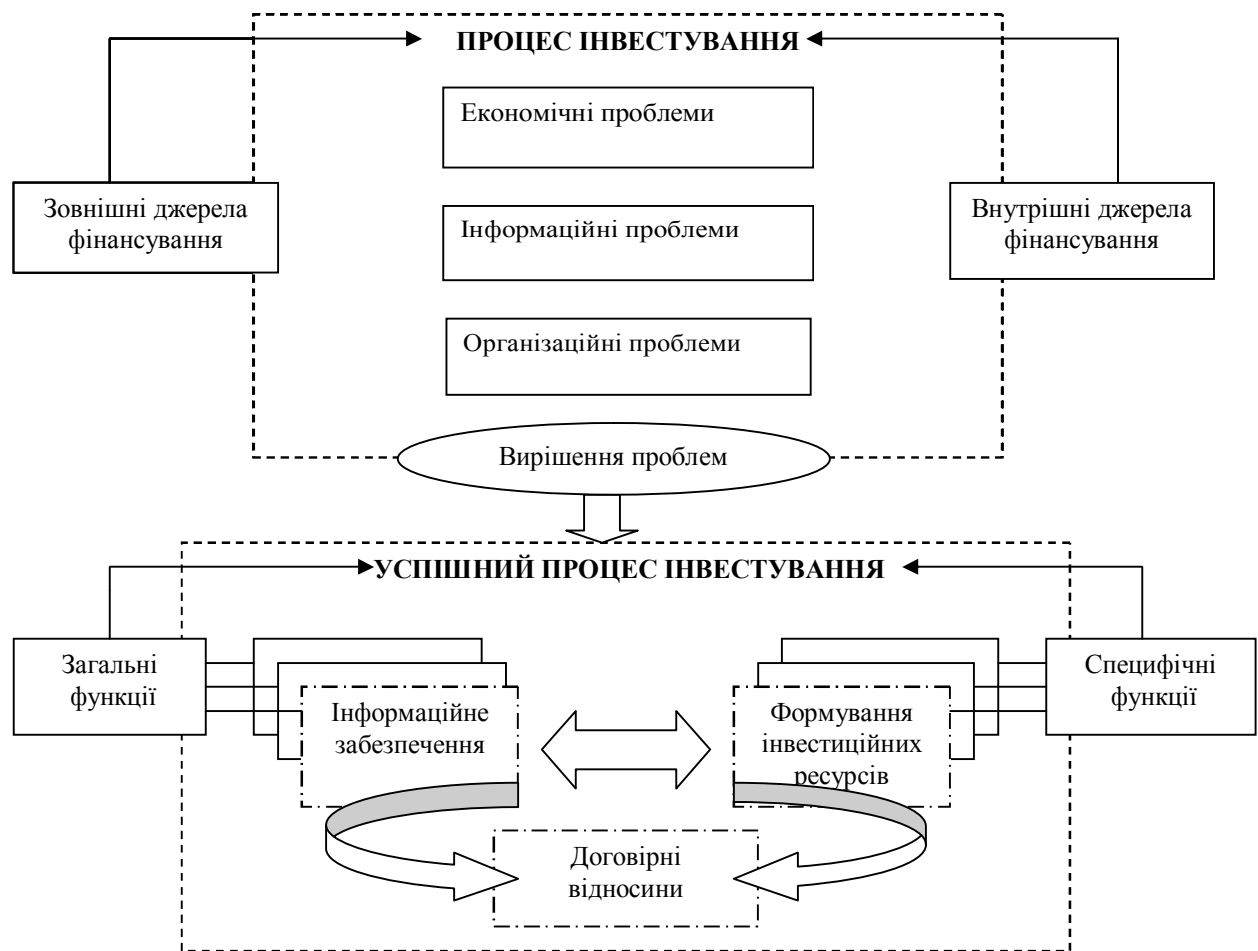
В умовах фінансової кризи, як зазначив Міністр економіки України Богдан Данилишин у січні 2009 році, інвестиційна підтримка страхує підприємства від ризику банкрутства та дає змогу швидше перегрупуватися для роботи у нових умовах. Тому стратегічно важливим є залучення інвестицій в реальний сектор української економіки саме зараз. С. Б. Довбня дотримується думки, що чинниками, які потрібно враховувати при розгляді реальних інвестицій, є такі: ресурсно-сировинний потенціал; потенціал збуту; виробничий потенціал; побажання інвесторів щодо терміну вкладення коштів (з врахуванням прогнозованої ринкової вартості проекту) [14, с.63].

Сьогодні Міністерство економіки концентрує свою діяльність у двох напрямках: на підтримці сприятливого середовища для інвестицій, яка передбачає мінімізацію ризиків та напрацювання законодавчих норм для забезпечення стабільної роботи як національних, так і іноземних інвесторів; на аналізі, прогнозуванні та акумулюванні інвестиційних ресурсів з усіх реально можливих джерел. Зважаючи на це, підприємства повинні скерувати свої зусилля на те, щоби залучити можливі інвестиції.

Серед основних причин, які стримують притік інвестицій та інновацій, І.Ф. Коломієць називає такі: економічні; правові; соціально психологічні; організаційні [9, с. 174]. Зважаючи на дослідження, описані вище, вважаємо за доцільне виділити також інформаційні проблеми, які тісно пов'язані з іншими групами та мають на них вплив. Беручи до уваги тему дослідження роботи зобразимо на рисунку можливий варіант вирішення економічних, інформаційних та організаційних проблем (рисунок).

Підприємства промисловості недостатньо використовують можливості розвитку, що призводить до домінування на ринку закордонних виробників. При цьому, на нашу думку, важливу роль відіграють відносини підприємств з постачальниками і продавцями, покупцями, посередниками, фінансовими установами, державними установами, дочірніми та материнськими підприємствами, зокрема, іноземними структурами. Вирішенню розглянутих проблем підприємств може сприяти розвиток ринкової інфраструктури, суб'єкти якої в результаті укладення відповідних угод забезпечуватимуть потреби підприємств, серед яких: розроблення і експертиза реструктуризаційних та інвестиційних проектів, бізнес-планів; інформаційне забезпечення фінансово-господарського і організаційного розвитку підприємств; надання послуг з підвищення професійного рівня персоналу; оцінка нерухомості та іншого майна; пошук потенційних інвесторів; надання фахових консультацій (консалтинг та інжиніринг) з економічних і правових питань; страхування інвестицій; надання експортних кредитів; співпраця з ІСІ, пенсійними фондами; розроблення регіональних програм; організація системи гарантій, пільг; проведення маркетингових досліджень, розвиток співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, лізинговими компаніями, залучення до цієї роботи засоби масової інформації, публікації інвестиційного рейтингу держави та функціонуючих на її території підприємств [4; 9]. Виділивши кілька проблем підприємств (на

прикладі машинобудівних підприємств), ми вказали на можливі позитивні результати від вдалих партнерських стосунків та удосконалення договірних умов внаслідок володіння інформацією про вигідні можливості [15].

Проблеми процесу інвестування та можливий напрям їх розв'язання

Джерело: власна розробка

Із метою збільшення надходжень обсягів іноземних інвестицій вже запроваджено деякі відповідні механізми: угоди про розподіл продукції, концесії, лізингові операції, створення спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку.

Інформаційне забезпечення формування інвестиційних ресурсів та договірних відносин є одним із шляхів формування додаткових ресурсів, резервів і можливостей для розвитку підприємств. Розвиток ґрунтується не лише на вдалому фінансуванні проектів запланованих державою, підтримці нею галузей економіки, сприятливій грошово-кредитній політиці, а також на узгодженій системі взаємозв'язків між підприємствами та іншими суб'єктами ринку.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Загальновідомо, що пропозиція фінансових ресурсів не випереджає зростання попиту на них, тому в боротьбі за кожен одиницю інвестицій, ймовірно, матиме перевагу підприємство, забезпечене інформаційними даними для представлення своєї продукції та проектів як цікавих і конкурентоспроможних. Підприємствам промисловості і фінансовим структурам необхідно прикладати взаємних зусиль на вдосконалення інвестиційного процесу, що великою мірою впливатиме на можливості державного розвитку та досягнення Україною хорошої позиції на макрорівні.

В умовах глобалізації та динамічної швидкості поширення інформації необхідно досліджувати, як здійснювати інформаційне забезпечення процесу інвестування. Інформація, яка може бути доступною, повинна сприяти визначенню проблем, удосконаленню методів роботи, впровадженню нової техніки, зменшенню витрат і підтримці потужностей, ефективному позиціонуванню, вдалій співпраці з іншими суб'єктами економіки та створенню інвестиційно привабливого середовища на підприємствах. Оскільки цей чинник впливу сьогодні сформульований переважно лише в комплексі з іншими, то перспективою для подальшого дослідження є формування інформаційного забезпечення джерел фінансових ресурсів та договірних відносин, що потребує аналізу сучасного стану підприємств та їх оточення.

1. Дружержученко К. Сировинний комплекс. – Режим доступу: www.kontrakty.com.ua/show/ukr/article/11653/13200911653.html 2. Козак Ю.Г., Лук'яненко Д.Г., Макогон Ю.В. та ін. Міжнародна економіка: Навч. посібник – К.: Центр навч. літ. “Артек”, 2002. – 436 с. 3. Абрамович І.В. Напрями активізації державної політики щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України // Економіка та держава. – 2006. – № 9. – С. 25–27. 4. Греськів Т.С. Залучення інвестицій на підприємства промисловості // Інвестиції: практика і досвід. – 2008. – № 6. – С. 19–23. 5. Т.Т. Гринів. Роль маркетингу в реалізації інвестиційних проектів // Вісн. Нац. ун-ту “Львівська політехніка”. – 2003. – № 472: Логістика. – С. 233–237. 6. Багрова І.В., Яровенко Т.С. Сучасні аспекти та проблеми обґрунтування інвестиційних рішень // Наукові записки ДонНТУ. Серія: економічна. – 2004. – Вип. 82. – С. 110–117. 7. Семенова Т.В. Вплив процесів глобалізації на інвестиційну політику України // Наукові записки ДонНТУ. Серія: економічна. – 2004. – Вип. 84. – С. 37–42. 8. Вінніченко І.І. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства // Інвестиції: практика та досвід – 2007. – № 4. – С. 9–13. 9. Коломієць І.Ф. Інвестиційна привабливість регіону // Вісн. Львів. держ. ін-ту новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола. № 1. Сер. Економічні науки. – 2007. – С. 171–186. 10. Шабліста Л. Тенденції збитковості промислових підприємств // Економіка України. – 2006. – № 12. – С. 38–48. 11. Федулова Л.І. Прогнозування технологічного розвитку галузей промисловості // Економіка і прогнозування. – 2008. – С. 9–27. 12. Разборська О.О., Мельникова А.О. Роль аудиту в процесі оперативного управління портфелем фінансових інвестицій // Режим доступу: <http://intkonf.org/ken-razborska-oo-melnikova-ao-rol-auditu-v-prouesi-operativnogo-upravlinnya-portfelem-finansovih-investitsiy>. 13. Пугачова М.В. Оцінка інвестиційної та інноваційної діяльності промислових підприємств України на базі показників кон'юнктурних обстежень // Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. – 2006. – Вип. 30. – С. 140–147. 14. Довбня С.Б., Ковель К.А. Новий підхід до оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів // Фінанси України. – 2007. – № 7. – С. 62–72. 15. Довгунь О.С. Договірні відносини в контексті розвитку машинобудівних підприємств // Матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф. “Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика”. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – С. 92–93.